

IDŐSEK A 3. ÉVEZRED TÁRSADALMÁBAN

Papp Katalin

Az elkövetkező években az európai társadalmak egyre növekvő mértékben fognak szembesülni a demográfiai idősödésből fakadó hatásokkal és problémákkal. Általánosságban az európai emberek tovább élnek, kevesebb gyermeket vállalnak, korábban akarnak nyugdíjba menni, mint egy évtizede. A legtöbb szakértő egyet ért abban, hogy ezek a folyamatok 2010-től, azaz az ún. baby-boom nemzedék nyugdíjba vonulásától kezdve jelentős egyensúlyhiányhoz vezet majd a generációk között – ezt a jelenséget hívják a korfa felbillenésének. Az egyensúlyhiány mélyreható változásokat fog előidézni a munkaerő piacon, a szociális ellátó- és védelmi rendszerben, az egészségügyi rendszerben és a társadalmi integráció különböző folyamataiban. Ennek eredményeként az európai szociális modell, mely a bismarcki társadalombiztosításon alapszik, a továbbiakban nem lesz fenntartható, radikális reformokra és/vagy új megközelítésekre, paradigmaváltásra lesz szükség a szociálpolitikában. Az utolsó évtizedekig az európai országok döntéshozói – bár tudatában voltak a problémáknak – megpróbálták a meglévő rendszereiken belül kezelni azokat. A Világbank volt az első olyan nemzetközi szervezet, mely a radikális reformok szükségességét hangsúlyozta már 1994-ben, ugyanakkor a nemzeti államok szembesültek a strukturális reformok megvalósíthatóságának intézményi és társadalmi korlátaival. Néhány a korlátok közül:

- politikailag kockázatos a kormányok számára népszerűtlen döntéseket hozni
- a társadalombiztosítási rendszer az integrációs szolidaritáson alapszik, mely a választók számára fontos érték
- a jóléti intézményrendszer útfüggő modellje már a problémák észrevételét is megakadályozza
- nem biztos, hogy a radikális reform a valódi megoldás a demográfiai idősödésre.

Eszerint az idősekről, az idősödés folyamatáról való gondoskodást kell sokkal szélesebb alapokra helyezni. Ez konkrétan azt jelenti, hogy az időseket nem kezelheti a társadalom, mint egy elkülönülő, sajátos igényekkel rendelkező, segítségre szoruló csoportot, hanem az összes érintett terület – egészségügy, oktatás, szociális ellátás, társadalombiztosítás, foglalkoztatáspolitikai – bekapcsolásával olyan stratégiát kell alkotni, amely egyszerre alkalmas az ellátórendszer fenntarthatóságának és az idősek társadalmi reintegrációjának biztosítására. Ez pedig nem más, mint az aktív idősor stratégiája.